שיהו חולצות ולא מתייבמות לא הספיקו לגמור את הדבר עד שנטרפה השעה א"ל רשב"ג מה נעשה להם לצרות הראשונות מעתה אי אמרת בשלמא עשו היינו דקאמר מה נעשה אלא אי אמרת לא עשו מאי מה נעשה אמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא לצרה עצמה ומה נעשה הכי קאמר הנך צרות דב"ה לב"ש היכי נעביד להו ליחלצו מימאסי אגרייהו וכי תימא לימאסן [1]דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום ת"ש [2]דא"ר טרפון [3]תאבני מתי תבא צרת הבת לידי ואשאנה אימא ואשיאנה והא תאבני קאמר לאפוקי מדרבי יוחנן בן גורי ת"ש מעשה בבתו של רבן גמליאל שהיתה נשואה לאבא אחיו ומת בלא בנים ויבם רבן גמליאל את צרתה ותסברא רבן גמליאל מתלמידי ב"ש הוא אלא שאני בתו של רבן גמליאל דאילונית הואי הא מדקתני סיפא אחרים אומרים בתו של רבן גמליאל אילונית היתה מכלל דתנא קמא סבר לאו אילונית היתה הכיר בה ולא הכיר בה איבא בינייהו ואיבעית אימא בנם ולבסוף גירש איבא בינייהו איבעית אימא יש תנאי בביאה איבא בינייהו מתיב רב משרשיא [4]מעשה בר' עקיבא שליקט אתרוג באחד בשבט ונהג בו ב' עשורין אחד כדברי ב"ש ואחד כדברי ב"ה ש"מ עשו ר' עקיבא גמריה אסתפק ליה ולא ידע אי ב"ה באחד בשבט אמור או בט"ו בשבט אמור מתיב מר זוטרא [5]מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן ופיחת את המעזיבה וסיכך על גבי ממה בשביל קטן ש"מ עשו התם הרואה אומר לאפושי אויר קעביד מתיב מר זוטרא [6]מעשה בשוקת יהוא שהיתה בירושלים והיתה נקובה למקוה וכל טהרות שהיו בירושלים נעשים על גבה ושלחו בית שמאי והרחיבוה שבית שמאי אומרים עד שתיפחת ברובה ותנן [7]עירוב מקואות בשפופרת הנוד בעוביה ובחללה כשתי אצבעות חוזרות למקומן שמע מינה עשו התם הרואה

דשכן היא עצמה מתמלגת וי"ל דלר' יהושע איצטריך היא תועבה ואין בניה תועבין דלא תימא בניה תועבין משום דכתיב בה טומאה כעריות ואפי' לרבנן דרבי יוסי בן כיפר דמוקמי לה (גיל' ד' יא:) אסיטה הא אמרן דאין מקרא יוצא מידי פשוטו ואפילו למ"ד כין דאיתעקר איתעקר מ"מ איצטריך היא תועבה דלא תימא אמחזיר גרושתו נמי קאי ועוד דאיצטריך ליה היא למעוטי דלא תדרוש מלשון תועבה שבניה תועבין וקלא קשה דקאמרי' לקמן דבעו מר' יהושע בני לרות דב"ה לב"ש מהו למאי נפקא מיה למיפשט ולד מחזיר גרושתו והיכי איכא למיפשט מינה דלמא ולד מחזיר גרושתו יש לפסול מטעם טומאה דכתיב בה או משום תועבה ואי נמי בני יבמה לשוק פסולים יש להכשיר בני מחזיר גרושתו דהיא תועבה ואין בניה תועבין איכא למימר דאתא למידק דבכמה לשוק בניה תועבין וי"ל דאינהו לא מקרי אדעתייהו הנך דרשות ולא בעו אלא אי אמרינן ק"ו נבי יבמה לשוק או לא: **ונהג** בו שני עשורין. בירושלמי מפרש דהפרים מעשר שני ופדאו ואכלן המעשר לעניים והמעות אכל בירושלים:

גמריה אסתפק ליה. הוה מצי למימר וליטעמיך היכי עביד כחומרי דמר וכחומרי דמר והכתיב (קהלת ג) הכסיל בחשך הולך דהכי פריך עלה בפ"ק דעירובין (דף ז.) ובפ"ק דר"ה (דף יד:):

וסיכך על נבי מטה ש"מ עשו. מכאן משמע דמ"ד לא עשו אפי' היכא דב"ש לחומרא היו עושים כב"ה לקולא:

עירוב מקואות בשפופרת הנוד בו'. ופ"ת והא תנן במס' טהרות (פ"ח מ"ט) ומייתי לה בריש פ"ב דגיטין (דף טז. ושם) הנקוב והקטפרס ומשקה טופח אינן מיכוי לא לטומאה ולא לטהרה אבל טופח להטפיח מיכוי ואמר ר"ת דנקב בעינן כשפופרת הנוד אבל במים הנאים תוך הנקב סגי בטופח להטפיח ואין נראה לר"י דתנן במס' מקואות בפ' שני (מ"ט) כותל שבין ג' מקואות שנסדק נשתי מצטרף לערב אין מצטרף עד שיהא במקום אחד כשפופרת הנוד רבי יהודה אומר חילוף הדברים נפרצו זה לתוך זה על רוס בקליפת השום על רוחבו כשפופרת הנוד משמע דלמעלה כשאין דבר מפסיק ליכ שיהא לף על רומו בקליפת השום ורוחב שפופרת ולא סגי בטופח להטפיח ובנקוב זו לו ומפסיק הכותל משמע דצריך מים כשפופרת ועוד דאם אין במים הנאים דרך הנקב אלא טופח להטפיח אין כאן נקב רוחב מים כשפופרת שאין הנקב מרובע אלא עגול דקאמרינן כשתי אצבעות חוזרות למקומן אלא ודאי נקב מלא בעינן וכשאפין למעלה סגי בקליפת השום כרוחב שפופרת ונראה לר"י דהכיא דנקוב וקטפרס לא בעינן מיכוי מקוואות אחיי אלא בעינן השקה דאם הכי מים טומאים ומשיקן בנהר ומחברן ע"י נקוב וקטפרס ומשקה טופח אין מיכוי אבל בטופח להטפיח ובנקובה דומיא דטומאה והכדיא מיתניא בעינן השקה במס' טהרות בסוף פרק שמיני ובריש פרק שני דגיטין (דף טז. ושם) מסיק עלה דלמא בעינן מקוואות ורבי יהודה היא מכלל דעד השתא לא הוי מוקי לה בעינן מקוואות והשתא נמי דמוקי לה בעינן מקוואות מוקי לה דוקא כר' יהודה אבל לרבנן לא הוי מיכוי בטופח להטפיח ולר' יהודה נמי טופח להטפיח לא הוי מיכוי אלא משום גוד אחית דהכיא דאם היו רגליו נוגעות במים דאיירי בה רבי יהודה אבל היכא דלא שייך גוד אחית כמו בקרקע שוה לא הוי טופח להטפיח מיכוי אלא בעי מים לפים כקליפת השום וכן משמע דנפרצו זה לתוך זה על רוס בקליפת השום אחי כרבי יהודה דהוזכר שם בגרשא ומה שקשה על זה בכל שאר הדבור פרשנו פרק שני דגיטין ואין להאריך כאן:

אמר

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ח], ב) בי' רש"ל מאה אחי [וכ"ה בתוספתא], ג) עיין בין ז. ר"ה יד., ד) סוכה כח., ה) מקואות פ"ד מ"ה ע"ש, ו) מגילה כח: מקואות פ"ו מ"ג, ז) [ובגיל כ:], ח) בפ"ח: מי המעין והשוקת.

תורה אור השלם

ו. דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
משלי ג יז

מוסף רש"י

שליקט אתרוג. פירות אילן אתרוג (ר"ה יד.) כל האילן קרוי אתרוג (שורבין ז.), ונהג בו ב' עשורין. מעשר שני כפנה שניה ומעשר עני כשנה שלישית, שהיתה שניה נגמרת לשלישית (ר"ה שם) שניה יוצאה ושלישית נגמרת הוא, שנה שניה לשמיטה מעשר לאשון ושני, והשלישית מעשר לאשון ומעשר עני (ערובין שם). אחד כדברי ב"ש. לאחרי נאחר כשנכנ לאש הנשה לאילן וכנר נגמרת שלישית (שם) שאחרו מתחדשה שנה וכנר נגמרת שלישית משמיטה (ר"ה שם). ואחד כדברי ב"ה. האומרים לא מתחדשה שנה עד חמשה עשר בי (שם) לאחרי עד חמשה עשר בי לא הוי לאם הנשה יעדיין שניה היא (ערובין שם). עירוב מקואות. מקוה חסר נגד מקוה שלם הלכיר ביעבן המחבר (חגיגה כא:). כשפופרת הנוד. אם יש ברחבו כשפופרת הנוד, נקבה שיתנון כפי הנוד של פיר (שם). כשתי אצבעות חוזרות למקומן. שאדם יכול לנגבל כאוך אלו כי אלנעות לכל לד הוי עירוב (שם).

עין משפט נר מצוה

נמ א מי"י פ"ח מהל' מקואות הלכה ה סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' רל סעיף מ וסעיף נב:

תוספות ישנים

ת"ש ר' טרפון אומר מאבני מתי תבא צרת הבת לידי ואשאנה אלמא עשו בי"ש כדבריהם. ומשני ואשיאנה לאחרים כב"ה. והא דאבני קאמר [וס"ה] ואין זה מדוש לעשות כב"ה דפשיטא דהלכה כב"ה בכל מקום. ולא נסיבא דאמר דצריך הלא אמסיעין מדוש לאחרים דלא כב"ש שהרי ר' טרפון מתלמידי ב"ש הוא. לכך נראה דגרסינן דאמרה מ"מ מאבני מתי תבא צרת הבת לידי ואשיאנה אלמא לא עשו וכו' ומשני דאמר ואשאנה כב"ש. והא דאבני קאמר ואין זה מדוש לעשות כמו רבו ומשני לאפוקי מדר' יוחנן בן גורי וכו': ונהג בו שני עשורין. וא"ת והא אמרינן המרבה במעשרות מעשרותיו מקוקלים מעשר שהמעשר הוא בכל כגויהן. וי"ל דמפרש על מנאי ואומר אם זה מעשר עני הרי הוא לעניים ואם זה מעשר שני הרי הן מחוללין על משות הבלי והמעות ירושלים ויקנה מהן ירקי שעורה וכן יעשה משני העשורין (ב):

ב) פיי מיגן דבשאה כפנה הוה מחד מעשר שני וכ"מ בתוס' כאן בשם הריטב"א ואולי ד"ש נמל בכאן וא"ל וכן יעשה בכל שני עשורין ועדיין ל"ע.

תוס' חד מקמאי

תנן התם במסכת מקואות פ"ד השוקת שבסלע אין ממלאין בה ואין מקדשים בה ואין מדון הימנה ואינה צריכה צמיד פתיל ואינה פוסלת את המקוה היתה כלי וחברתה בסיד ממלאין בה ומקדשין בה ומדון הימנה וצריכה צמיד פתיל ופוסלת את המקוה נקובה מלמטה או מן הצד אם אינה יכולה לקבל המים כל שהוא כשרה כמה יהא בנקב כשפופרת (הנוד). תני אר"י בן בתירא מעשה בשוקת יהוא בירושלים כתבתי משנה זו מפני שהיא בקצת פירושי ר"ש ז"ל על לא נכון:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com